

Tussen niets en nergens

Onder een kaal gekapte bergrug lopen Chinezen met kanariegele helmen. Kaplaarzen zakken diep weg in kleverige modder. De wegwerkers binden met springstof de strijd aan met de natuur. Maar de goden namen wraak. Tonnen graniet zijn naar beneden gestort, brokken rots en aarde zijn over het wegdek uitgebraakt, tot in de rivier. Af en toe valt fluitend een steenblok uit de lucht en landt het met een droge tik of een doffe plof. Wild bruisend water voert vers sediment met zich mee.

Auteur en foto's **Myra de Rooy**

worden vreemden vrienden

Boven: Nomaden steken te paard een rivier over

Links: Geduldig wachtend rond een kampvuurtje

De bus die mij naar Jomda zal brengen, heeft zich aangesloten bij een rij stilstaande vrachtwagens. Achter ons sluiten landcruisers en trucks aan. Mijn medepassagiers wachten berustend – gehurkt rond een kampvuurtje, zuigend aan een sigaret. Een tentwinkel voor de arbeiders doet goede zaken, de noedels en koekjes zijn rap uitverkocht. Mannen drinken bier, het thee-water voor de vrouwen blijft stromen. De kinderen van de tenteigenaar kijken me nieuwsgierig aan. Aan de overkant van het dal, bereikbaar via een loopbrug, liggen boerderijen. De huizen met platte daken zijn omringd door een lappendeken van velden. De wind voert de op gebedsvlaggen gedrukte gebeden mee. Een berg wit geschilderde keien markeert een heilige plek. Boven de dalbodem zijn de wanden bedekt met naaldbomen. Een halve kilometer terug is in de berm een uit afvalhout opgetrokken hok gebouwd, naast deze 'winkel' staat onder een golfplaten afdak een biljarttafel. Ik koop avondeten en de Tibetaanse winkeleigenaar schenkt kokend water over mijn noedels. Om zijn nering liggen verpakkingen en plastic bakjes van voorgaande eters.

Mijn Tibetaanse reisgenoten maken zich intussen op voor een ongerieflijke nacht. Ze plooiën zich naar hun busstoelen, met bagage vullen ze gaten, het middenpad ligt vol. Ik verkies de buitenlucht; weggedoken in mijn slaapzak lig ik comfortabel op de grond naast de bus. In mijn sluimerwereld dringt zacht het tikken van druppels door. De busdeur is gesloten. Snel schuif ik onder een van de geparkeerde vrachtwagens. Droog! Een halfuur later verandert het druppelen in een kletterend regengordijn. Licht hellend gravel lijkt een rivierbedding. Ik stap in mijn schoenen en met mijn slaapzak en matje in een vuilniszak onder mijn arm spurt ik naar de winkel. Maar het bouwsel is met een hangslot afgesloten. De poten van het biljart rusten droef in een waterplas. Er blijft slechts één mogelijkheid over: slapen op het groene biljartlaken. Een rustige nacht volgt.

Boomstronken

Bulldozers en pikhouwelen doen wonderen. De volgende dag, ruim 27 uur nadat ik bij de aardverschuiving arriveerde, komt de stoet voortuigen langzaam in beweging. De bus passeert een troosteloos gebied waar boomstronken tonen dat de hellingen ooit dicht bebost waren.

*De bus zakt tot zijn assen
in vette smurrie*

Kham, de zuidoostelijke provincie van Tibet, levert de Chinezen kostbaar hout. Herbeplanting lijkt een onbekend begrip in dit aardbevings-gevoelige gebied.

Het landschap gaat langzamerhand over in graslanden waar bruine jakharententen worden omringd door kuddes jaks en dri's, de vrouwelijke jaks. Nomaden steken te paard een rivier over.

Mijn bus ploegt moeizaam verder door modderige kuilen, tot de chauffeur plotseling de macht over het stuur verliest. Het gevaarte belandt slippend half naast de weg. Zwart water spuit in een straal naar achteren, de wielen graven zich in en de bus zakt tot zijn assen in vette smurrie. De krik wordt gebruikt en de ruimte onder een zwevend wiel wordt met stenen opgevuld. Zonder resultaat, de bus zit muurvast in de modder. Vlak voor zonsondergang krijgt een vrachtwagen ons gestrande voertuig uiteindelijk toch in beweging. De trekkabel staat met een schok strak, de twee linkerwielen gaan de lucht in – secondelang balanceert de bus tussen omslaan en landen op vier wielen. Ingehouden adem gaat over in luid gejuich, we kunnen onze reis vervolgen.

De vermoeide bestuurder voert ons achter twee smalle lichtbundels aan door inktzwart duister. Scherpe bochten doen steile afgronden vermoeden. Moeizaam klimmen we naar een onzichtbare pas. Boven vindt zuigende modder opnieuw een prooi. De lichten doven, de passagiers verlaten het voertuig terwijl vrieskou en ijzige stilte binnenstromen.

Vallende ster

Ik kijk naar boven, naar de hemel, bespikkeld met ontelbare lichtpuntjes. Een vallende ster doet me wensen dat deze eindeloze nacht snel eindigt. Een jonge vrouw drukt de hand van haar kreupele grootmoeder in mijn hand en voert ons beiden weg van de bus. De kleindochter loopt terug. De oude vrouw zit dicht tegen me aan. Ik voel haar warmte en vraag me af wie op wie past. Geduldig wachten we een uur in het donker, zwijgzaam maar verbonden, terwijl verderop de andere passagiers zwoegen en met succes de blubber te lijf gaan. De bus komt aanrijden en we stappen in. De kleding en gezichten van de passagiers zijn bedekt met stof en modder. Iedereen heeft echter een goed humeur, want we rijden weer verder.

In mijn sluimerwereld dringt zacht het tikken van druppels door

Om half vier 's nachts stoppen we in een gehucht. De chauffeur kan zijn ogen nauwelijks openhouden en wijst zwijgend naar een kaal gebouw. Binnen zie ik door bordkarton afgescheiden slaapzalen. Het aantal bedden, met doorgezakte matrassen, is beperkt en deze keer besluit ik in de bus te overnachten.

Rode vlekken

De vrouw die tijdens de rit achter me zat, komt 's morgens krabbend en met rode vlekken op armen en gezicht de bus in. De nacht bracht de herberggasten ongewenst bezoek. In Jomda neem ik afscheid van mijn reisgenoten. Reizen in Tibet is een relatief en rekbaar begrip – een geplande busrit van een dag duurde uiteindelijk drie keer zo lang. Alleen reizen heeft echter wel een groot voordeel: in een tijdloze ruimte, tussen niets en nergens, worden vreemden vrienden. ◊